

VISIE OP DUURZAAMHEID 2016 - 2021

HET HOE VAN HET WBP5

Vertrekpunt

Waarom verduurzamen?

Rijnland wil zijn opgaven - droge voeten en schoon water - op duurzame wijze realiseren. Dit is kort samengevat onze ambitie. 'Duurzaam' is een groot begrip, waar van alles aan kan worden toegerekend en waar ook niemand op tegen zal zijn. Wat verstaan wij onder duurzaamheid?

De kern van duurzaamheid is dat wij anderen en vooral de volgende generaties niet opzadelen met onze problemen. We hanteren in het vigerende beleid de zgn. triple-P-benadering. Wij namen deze benadering over voor ons Rijnlandse duurzaamheidsbeleid.

Profit staat voor de voortbrenging en economische effecten van goederen en diensten. De 'winst' die wij of anderen kunnen maken bestaat uit het effectief besteden van publieke middelen door rekening te houden met kosten in de gehele levenscyclus van producten en het creëren van meerwaarde van investeringen. Profit gaat ook om het vermijden van onnodige kosten voor de maatschappij.

People heeft betrekking op de mensen binnen en buiten de organisatie. Hoe gaat Rijnland om met zijn werknemers? Welke relatie heeft Rijnland met de lokale gemeenschap en de omgeving? Wij zijn alert op wat de omgeving van ons verwacht. En hoe steekt de productieketen in elkaar? Wordt er bijvoorbeeld ergens in de productieketen gebruik gemaakt van kinderarbeid? Is er sprake van discriminatie op basis van sekse, huidskleur of religie? People heeft ook betrekking op de positie die Rijnland inneemt in de maatschappij en op transparant en verantwoord bestuur (good governance). Vanzelfsprekend werken wij mee aan het creëren van mogelijkheden om mensen met een beperking deel te laten nemen aan het arbeidsproces (Participatiewet).

Planet heeft betrekking op de effecten op het milieu. Rijnlands handelen mag geen nadelig effect hebben op het milieu, nu niet en in de toekomst niet. Bijvoorbeeld: "Hoeveel en welke grondstoffen gebruikt Rijnland bij de uitoefening van zijn werkzaamheden?" Wij zijn alert op mogelijke lucht- en waterverontreiniging en geluidhinder. Hoe gaat Rijnland om met de omgeving bij de bouw en het beheer en onderhoud van installaties, gebouwen, waterwerken, etc.?

Wat deden en doen we al?

Rijnland heeft de afgelopen jaren veel gedaan aan duurzaamheid, binnen alle programma's. Zie bovengenoemde beleidsnota's en het overzicht aan duurzaamheidsprojecten op internet: www.rijnland.net (zie onder "over Rijnland", innovatie en duurzaamheid).

Vermeldenswaardig zijn de interne milieuzorg op ons hoofdkantoor, zuinig gebruik van bouwmaterialen in de dijkversterkingen, warmtekrachtkoppeling op 4 awzi's om energie op te wekken, aanleg van natuurvriendelijke oevers, fosfaatbestrijding in plassen en energiezuinige vervangingen bij gemalen. De invoering van assetmanagement is een belangrijke stap naar verduurzaming, immers we vervangen niet zonder meer installaties en we kijken naar energiezuinigere systemen.

Toch is er geen reden tot zelfgenoegzaamheid. In veel projecten is weinig *systematische* aandacht voor duurzaamheid. De invoering van duurzaam aanbesteden komt nog moeizaam van de grond. De opwekking van duurzame energie ontwikkelt langzaam. De people-kant, sociaal beleid, is wel incidenteel zichtbaar maar nog geen integraal en ambitieus beleid.

Duurzaamheid is, kortom, nog altijd niet vanzelfsprekend. In 2019 zal dat wel het geval zijn.

Externe ontwikkelingen

Trends

Duurzaamheid is een bestuurlijk urgent thema bij alle overheden, bijv. als gevolg van het toenemende besef dat klimaatverandering snel doorzet. Zeker grotere gemeenten als Haarlem, Leiden, Haarlemmermeer en Gouda hebben ambitieuze duurzaamheidsplannen. Maar ook andere gemeenten zijn vaak opvallend duurzaam bezig. Onder meer via de "klimaatbestendige stad" komen gemeenten en waterschappen elkaar tegen op het gebied van duurzaamheid.

Bij waterschappen ligt de focus bij duurzame energie en duurzaam gebruik van materialen. Ook andere aspecten van duurzaamheid krijgen aandacht, verschillend per waterschap. De circulaire economie (o.m. hergebruik) krijgt invulling en navolging.

Samenwerking

Gezien deze trends liggen er volop kansen voor samenwerking. Met de andere waterschappen werken we al intensief samen t.a.v. duurzaam aanbesteden ("duurzaam GWW") en in toenemende mate t.a.v. duurzame energie. Naast waterschappen zijn provincies en Rijk belangrijke partners. Binnen projecten maken we gebruik van expertise van ondersteunende adviesbureaus en aannemers. Bij hen is een vergelijkbare ontwikkeling aan de gang: in alle het werk uitgaan van duurzaamheid. Steeds meer aannemers laten zich certificeren op de CO2-prestatieladder.

Waar willen we naar toe?

Ons coalitieakkoord geeft blijk van onze ambitie. De belangrijkste passage uit ons coalitieakkoord over duurzaamheid is:

Bij alles wat we doen staat duurzaamheid centraal. Duurzaamheid in de zin van een ook op lange termijn houdbaar watersysteem. Daarnaast zien wij duurzaam waterbeheer als handelen waarbij aandacht is voor de mensen (people), binnen ecologische randvoorwaarden (planet), en met aandacht voor de economische prestaties (profit).

In ons inkoop- en aanbestedingsbeleid bijvoorbeeld staat dat duurzaamheid leidend is mits economisch verantwoord. Daarbij geldt echter wel vaak dat duurzaam op den duur qua maatschappelijke kosten goedkoper uitpakt.

De medewerkers van Rijnland weten niet altijd hoe duurzaam ze werken en of ze nog duurzamer kunnen werken. Grote successen binnen projecten qua duurzaamheid zijn vaak het resultaat van sterk gecommitteerde bestuurders, opdrachtgevers en projectmanagers. Duurzaamheid is nog geen gemeengoed, het zit nog niet in elke vezel.

Het WBP 5 sluit aan op het coalitieakkoord en voegt daaraan toe:

[...] Daarnaast zien wij duurzaam waterbeheer als handelen waarbij aandacht is voor mens en dier, binnen ecologische randvoorwaarden, en met oog voor economische prestaties. De focus ligt in de planperiode op het verlagen van de energiebehoefte voor zuiveren en watersystemen. En op het duurzaam aanbesteden, door de markt te prikkelen zo duurzaam mogelijk te werken. Ook dragen we bij aan het sluiten van de kringlopen: de Circulaire Economie. Water en slib bevatten herbruikbare stoffen, bijvoorbeeld het steeds schaarser wordende fosfaat. We willen het hergebruik hiervan bevorderen.

Duurzaamheid en kansen voor duurzaamheid zijn terug te vinden in de tactische doelen zoals opgenomen in het WBP5. Hieronder een opsomming:

Tactisch doel WBP 5		Duurzaamheid (kansen) in WBP5
Waterveiligheid: beschermen tegen overstromingen	- Zwakke schakel langs Hollandsche IJssel (Gouda): kans om Duurzaam GWW toe te passen. - Jaarlijks 15-20 km onderhoud en verbetering regionale keringen: kans Duurzaam GWW	
Waterveiligheid: adviseren over beperken gevolgen overstromingen	- Partners adviseren over keuzes ruimtelijke inrichting, in stedelijk gebied via de "klimaatbestendige stad". - Inzicht in geschikte maatregelen voor duurzame ruimtelijke inrichting.	
Voldoende water: waterpeilen kloppen	- Bodemdaling afremmen/beperken veenweidegebied en historische steden, o.m. met Veenweide Innovatie Centrum	
Voldoende water: in stand houden watersysteem	- Onderhoud gemalen en watergangen duurzaam qua materialen, energie, invloed omgeving; inhaalslag vanaf 2017 - Baggeren in 175 km watergangen: kans voor Duurzaam GWW, m.n. CO2-prestatieladder.	
Voldoende water: beperken gevolgen wateroverlast	- Aanleg 2 piekbergingen: kans voor Duurzaam GWW. - Watergebiedsplannen zoals regio Zoetermeer: Duurzaam GWW, regio Zoetermeer in 2016. - Aansluiten op duurzaamheid binnen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.	
Voldoende water: voldoende zoet water	- Deltabeslissing zoet water, uitbreiden Kleinschalige Wateraanvoer: Duurzaam GWW.	
Schoon water: verminderen watervervuiling	- Nieuwe stoffen: onderzoeken hoe schadelijk (medicijnresten, nanodeeltjes, zwerfafval, bacteriën) zijn. - Teeltspecifieke aanpak: melkveehouderijen veenweide, greenports (glas, bollen, bomen), akkerbouw. - Aansluiten op Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, Actieplan Duurzame Bloembollensector, Afsprakenkader emissies glastuinbouw.	
Schoon water: schone meren, plassen, natuur	- Herstelplannen in Natura 2000 gebied De Wilck, Langeraarse plassen, wateren rond Groene AS, rond Zoetermeer.	
Waterketen: verwerken afvalwater	- Beheren, onderhouden, optimaliseren assets zo duurzaam mogelijk. - Werkzaamheden die voortvloeien uit sluiting awzi's (slopen, aanleg persleidingen) duurzaam uitvoeren. - Energie- en grondstoffenfabriek realiseren.	
Waterketen: verduurzamen waterketen	- Energiegebruik en CO2-uitstoot verminderen door duurzame energie. - Circulaire economie stimuleren, fosfaatterugwinning en later ook andere grondstoffen. - Faciliteren topsurf, pyrolyse roostergoed.	
BOD: omgevingsgerichtheid	- Innovatie en duurzaamheid zijn geschikt voor aanscherpen merkprofiel Rijnland. - Internationale samenwerking is vaak gericht op duurzamer werken.	

Het credo "Bij alles wat we doen staat duurzaamheid centraal" geeft aan dat alle duurzaamheidsthema's belangrijk zijn voor Rijnland. Elke medewerker, projectleider etc. moet zich hiervan bewust zijn.

Daarnaast brengen we focus aan op een aantal thema's die het meest bijdragen aan onze duurzaamheid of nog een beleidsmatige uitwerking nodig hebben.

Stippen aan onze horizon

Rijnland moet slim kiezen op welke onderdelen de meeste duurzaamheidswinst te halen is. Daarom worden deze thema's voorgesteld als speerpunten die toe werken naar een duurzame stip aan de horizon.

Speerpunt	Stippen 2019
Duurzame energie	• Doelen energie WBP 5 gehaald: 30% duurzame opwekking, 30% energiebesparing (t.o.v. 2005), 30% CO2 minder (t.o.v. 1990). • Inzicht in het jaar waarin we energieneutraal kunnen worden.
Duurzaam GWW (grond, weg, waterbouw).	• De Aanpak Duurzaam GWW als standaard ingevoerd in Rijnland. Daarmee alle projecten zo duurzaam en innovatief mogelijk.
Klimaatbestendige stad	• Rijnland participeert in de ontwikkelingen en initiatieven t.a.v. de klimaatbestendige stad, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de kennis en ervaring bij provincies, gemeenten en de markt. • Intentieovereenkomsten klimaatbestendige stad met in ieder geval Gouda, Leiden, Haarlem, Haarlemmermeer. • Samenwerking met alle andere gemeenten die het concept klimaatbestendige stad hanteren voor hun inrichting. • Verduurzaming van het landelijk gebied vindt al plaats via o.a. de waterplannen en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, hier gaan we voortvarend mee verder. Rijnland zal zo nodig deze plannen afstemmen op plannen in het kader van de klimaatbestendige stad, en vice versa.
Circulaire economie	• Beleid circulaire economie vastgesteld en in uitvoering. • Circulaire economie in uitvoering voor selectie aan speerpunten (o.m. plastics, biomassa). • Fosfaat uit slib 80% teruggewonnen samen met HVC-partners.
"People"	• Sociaal duurzaam beleid bepaald en in uitvoering. Uitwerking van de people-kant van de 3 P's: people, planet, profit.

Bronnen:

- Duurzaam Rijnland! Uitvoeringskaders voor duurzaamheid bij Rijnland, Hoogheemraadschap van Rijnland, corsa 11.34585
- Duurzaam doen! Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2011-2015, Hoogheemraadschap van Rijnland corsa 11.34583
- Water geeft energie. Hoogheemraadschap van Rijnland, corsa 12.13404
- Aanpak duurzaam GWW. Hoogheemraadschap van Rijnland corsa 14.78385.
- De waterschappen als publieke opdrachtgever. Unie van Waterschappen, mei 2014.
- KAS, de klimaatactieve stad. Unie van Waterschappen, Stowa, Ministerie van I&M, 2014.
- Aanpassen aan klimaatverandering. Kwetsbaarheden zien, kansen grijpen. Planbureau voor de Leefomgeving, 2015.